

# FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:  
Egészévre 6 frt, félévre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.  
Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.  
Szerkesztőség: Jókai-utca 10.

Kiadóhivatal: Számmér Imre könyvnyomdája.

## Néppárti gyűlések.

A néppárt mostoha gyermek születése első pillanatától kezdve. Rágalmazták, szidták, nincs az a gyalázat, a mit rá nem kentek volna. Mikor aztán mindez nem használt, kinevették, kigunyolták, hiszen tudják, hogy ez mindennél jobban fáj. Vádolták, hogy a szocialisták elveivel kaczerkodik, pedig mindenki tudja, hogy alapelvül Krisztus tanait választotta, azok pedig homlokegyenest ellenkeznek a felforgatók eszméivel. Vádolták, hogy nem magyar, mert nem helyeselte a nemzetiségek igazságtalan elnyomását és ingerlését.

És a párt haladt tovább a becsület útján, küzdve a népért és annak jogaiért, hiszen nagyon jól tudja, hogy a romlott intelligenciában nincs neki talaja, hogy csak az a becsület, egyenes lelki, keresztény nép tudja őt igazán megérteni.

Megtette kötelességét az országházban, hogy senki különben. Még a fanatikus ellenség is kénytelen volt megadni az elismerés adóját és bevallani, hogy az ország legagilisabb pártja. S most, mikor a törvényhozás többi tagjai pihenni, fiúrdözni törnek, a mi pártunk képviselői körutra indulnak. Ma itt, holnap ott terjesztik a néppárt eszméit. Folytatják a pár évvel

## A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

### Diák-kisasszonyok.

Tisztelt Magdalene Dreus Asszony!

Őn nemcsak, a nő alárendelt szerepét emelte fel a tudományban, de értekezése, — azok közül, melyeket, fakultásunk kapott — a legjobb s tiszteletben fogjuk azt a létárunkban megörizni.

Collegális üdvövel

Professor Würz.

Vagy harmincz évvel íródott e levél Párisban. Nem kell harmincz év, hogy íródjék tán hasonló nyilatkozat, itt, nálunk Budapesten. Legalább ily nagy reményt keltett bennem az e napokban szerzett tapasztalat, megerősödött hitem, hogy nem czifraság, nem üres dicsvágytól hajtott álambitói viszi lányainkat a térre, hol küzdeni, fáradni versenyezni óhajtának férfi pályák babéraiért, babérajaink legalább pár leveleért . . .

Légy üdvözölve Wlassics! ki megnyitád Minerva templom csarnokait, nektek, kis és nagy diákkisasszonyok! Elfogottsággal, némi előléttel is, kérlekhetlen szigorúságu eszmékkel léptem a VII-dik ker. Barcsai-utcai áll. gim-

nelőtt megkezdett munkát: a népgyűléseket. Minden vasárnapra esik egy. Leülnek a legjelesebbeket. Kifejtik, hogy a néppárt szerepe nem szűnt meg, sőt éberrebbnek kell lennie, mint eddig volt. Hogy csak a kereszténység az igazi talaj, melyen, mint biztos sziklatalajon, a jövő épületét megalkothatjuk.

S a nép lángoló lelkesedéssel hallja ajkairól az igét, szívében felbuzdulva fogad hűséget azoknak, kiket igazi barátainak tud és tapasztal.

Az idén Solymáron, Podolán és Soroksáron hangoztatták pártunk vezetői a néppárt elveit, a múlt vasárnap pedig Pilis-Vörösvár volt az ünnepélyes népgyűlés színhelye. Ünnepélyesen mondjuk, mert a szó legszorosabb értelmében ünnepe volt Vörösvárnak és egész környékének.

A gyűlésen a következő szónokok vettek részt: ifj. Zichy János, mint elnök, Meszlényi Pál orszgy. képviselő, dr. Robitzek Ferencz pápai kamarás és Bonitz Ferencz, az Alkotmány felelős szerkesztője. Az izlésesen feldiszipített emelvényen még a következő vendégek voltak: Mohár János p. praelatus, Angeli Márton nagykovácsi, Konop János pilis-szántói plebánosok, Reiter József főtanító, Fatter Frigyes szénbánya-igazgató és mások.

A vasutnál a szónokokat, valamint a meg-

náziummal kapcsolatos leánygimnázium hetedik osztályába. Érdeklődéssel kísértem egész tanévüket. Tanuja valék lázas készülődéseiknek, de tanuja valék ama kifogyhatlan jókedvnek, csevegésük árjának, melylyel fűszerezték volt a tanórak közti szünidő perceit. A női nem összes gyengései megnyilatkoznak ilyenkor . . . S nem tudtam elképzelni vajjon a kaczagás után tanulás, komoly tanulás következik-e?

S következett! Hallottam, láttam! Világos könnyű ruhákban, mint egy margit-szigeti májálisra készülődő kisasszonykák, álltak ott mindannyian, tizennyolczan a vizsgázók! Pirulás, sápadtság vibrált az üde arczokon (bár tudom, hogy az utóbbi napokban az éjszakák kevés óráját töltötték párnán!) nem a petrezselyemáruháztól félelem, hideg! nem: oh mit felelek, mily tételt kapok, vajjon nem-e secunda vár rám? . . . ily gondolatok árja bántotta lányaink lelkét. S a secunda? elbujt, én legalább árnyékát sem láttam, a secunda máshova rejtőzött, vagy togya tarták a gimnázium — fiú osztályában? . . .

Öszinte beszámolósom lesz. A latin auctorokkal kezdtek. Livius, Salsus Tius stb. került sorra. Latin olvasás, latin fordítás, mint egy igazi fingimnázistánál s a grammatika, a latin grammatika? az kérem . . . az mint egy realistárgál. No de egy beszéd Hannibáltól, katonáihoz

jelent vendégeket nagy néptömeg élén ifj. Angeli Márton, vörösvári plebános fogadta, kinek üdvözlő berzédére Zichy János gróf felelt. Az ünnepi menet ezután a templom előtti térre vonult, hol Zichy János gróf a következő nagyhatalásu beszéddel nyitotta meg az ülést:

Keresztény polgártársak! Nagy megtisztetésünkre és nagy örömünkre szolgál, hogy közöttetek megjelenhattunk. Igazán szívünkben illetett meg az a fényes fogadtatás, a valódi szives vendéglátás öszinte megnyilatkozása. Erzem, hogy jó emberek közé kerültem, olyan emberek közé, akiknek szive tiszta, kiknek szív-érzelméi nem maradnak alant, hanem felfelé törnek, oda, ahol tiszta a levegő, ahol szüzi csillagfény ragyog. Eljöttünk, hogy önk között is elültesseik a néppárt nagy eszméjét, hogy az önk talajába beszurjuk a néppárt lobogóját: jól örizzék, jól markolják meg rudját, hogy magasan lengjen akkor, ha eljő a nagy nap, az ígéretek beváltásának napja, a választás napja.

Imár ötödik esztendője, hogy ez a párt fenn áll. Nehéz, komor esztendők. Több ellenségünk volt, mint barátunk. Küzdenünk kellett erőszakkal, küzdenünk kellett emberekkel, kik a leszólás fegyverével kelték ellenünk egyenlőtlen tusába. Azt híresztelték pártunkról, hogy gyenge, kiesiny és hatalom nélkül való, hogy nincs programja, hogy halva született gyermek. Azt terjesztették róluink, hogy a sötétség lovagjai vagyunk, nem a nép barátai, hanem annak romlásán munkálkodó ellenesei. És ez a párt, melynek több ellensége volt, mint bármely más pártnak, ez a halva született gyermek elindult útján, bement a választási küzdelembe,

. . . Scipió, Horatiusból énekek czitálása, gyönyörűen, szépen folyt, ahogy a klasszikusok földjén szolt vale!

Aztán a görögökből egy — kis kóstoló. Homeros Odysseája, Ilyása. Voltak diáklányok, kik a fordítással is sikeresen próbálkoztak, voltak, kik elszavalták Odysseus kalandját — görögül.

Magyar irodalomból igen részletes adatokkal kedveskedtek a haligatóknak; német irodalomban ismét memoriájuknak jutott a dicső-ég (pedig szegénykék agya teljes 134 grammal kevesebb a fiúknál!) mert Herman und Dorotheát ugyancsak hiba nélkül tudták.

S most, illetőleg másnap sorra kerültek a női nemre kikiáltott gyengései védő tárgyak: mennyiségtan, természettudomány.

Az irrationalis, rationalis és imaginális számsorok egész túmkelegébe, a stereometria legbensőbb titkaiba mérészen — csak néha, néha hátortalanul hatoltak be vizsgázóink koszorujának minden egyes virágai — kivétel nélkül.

Fizika . . . de ugyan minek soroljam fel pontonkint őket.

Megfeleltek, gondolkodtak, munkálkodtak csak úgy mint eddig a fiúk. (Hogy jobban az szent igaz, de most még esitt erről! — majd harmincz év múlva!) Valamit mégis elmondok. Magánvizsga történt a héten. Két kisasszony

**Rendkívüli olcsó árakért szeresheti be a t. közönség STEININGER SÁNDOR divat-, vászon- és fehérnemű üzletében, a legdivatosabb tavaszi és nyári szöveteket és mosó kelméket, általános elismert jó hírnévű gyárosok készítette vasznak, schiffonok és fehérneműeket, szőnyegeket, csipke és szövetfüggönyöket, stb. efféle czikket. „Deléni gyönyörű mintákban 38 kr-ért méterenként“ kapható Steininger Sándor Székesfejérvár, Nádor-utca 2. szám teljes üz. sarkán levő üzletében.**

186. — 28.

Mai lapunk 4 oldal.

s dacára minden fenekedésnek, dacára minden gyűlölködő áskálódásnak, erőszaknak és vesztegetésnek, tizenkilenczen a diadal glóriájával győzelmesen emlékedtünk ki a rémés zürzavarból, tizenkilenczen mint népképviselők a parlamentbe kerültünk, mint egy szebb kor-szak tettekrész előfutárai. És ennek a dicsőbb jövődönök bajnalhasadása nincs messze, pirkad már és fel fog kellni nemcsak a nagy diadal, hanem a küzdelmes munka verejtékcseppeit.

De miért fog elkövetkezni ez a diadal, miért kell elkövetkeznie a győzelemnek? Azért, mert a néppárt egy nagyszerű, egy szent elven alapszik s ez az elv — a keresztény elv. Ez az elv adott nekünk erőt, ez acélozza meg izmainkat, ezért nem tudtak bennünket megsemmisíteni. Mert egy pártot csak akkor lehet megsemmisíteni, ha azt az elvet is megsemmisítik, amelyből a párt életerejét szívja; már pedig a mi pártunk alapelvét, a keresztény elvet nem lehet soha, soha megsemmisíteni.

Nehéz sorunk volt a képviselőházban is. Nem politikai ellenségeink voltak ott, hanem személyes ellenségeink. Irtóztatók voltak a kezdet nehézségei, de átszegték azokon bennünket a mi szent meggyőződésünk, a zászló iránt való bonthatlan hűség, szembeszálltunk mindennel; most már ott vagyunk, hogy szabadon, nyugodtan dolgozhatunk és az egész országban megkezdhetjük a nagy akciókat.

Ha a néppárt programját vizsgáljuk, úgy találjuk, hogy az két részből áll. Az egyik a morális rész, a másik a választók anyagi érdekkörébe vág. Az első részt ezzel az egy szóval lehet kifejezni: revízió. Az egyházpolitikai törvények revíziója, ez az, amiért élünk-halunk, melynek hangoztatásával soha fel nem hagyunk, melynek megvalósulásáért fáradni nem tudó fegyverrel addig küzdünk-vívunk, míg a revízió napja fel nem derül. A program második része a választók anyagi érdekeinek istápolása, a földbirtok fellendülése, a földadó leszállítása. Sokszor, nagyon sokszor akartunk a parlamentben ezen elveknél érvényt szerezni. De minden alkalommal leszavaztak bennünket azok a képviselők, kiket maga a nép küldött oda, hogy ott az ő jogát-jávat megvédelmezzék, az ő érdekeit képviseljék, azoknak szószólói legyenek. A bürzeadó behozatala is fontos alkotórésze a mi programunknak. Nem sikerült még egész teljességében a bürzeadót kivívunk, de mégis rámutathatunk — bár kis eredményre. Az adó magassága nem üti meg még azt a

meg egy ifju ur érettségizett együtt, igen, egymás mellett.

A kisasszonyok jelesek lettek (kérem ne nevesselek), az ifju ur megbukott, (kérem ne csodálkozzanak). Az elbukott ifjuncz papája dörgedelmes levelet intézett a tanári karhoz s appalált fiának kényes helyzetére — s kéri fiának újra vizsgáztatását. Az ifju belegyeznek az új torturába, de csak úgy, ha sugnak szomszédjai a . . . diakkisasszonyok! Megtörtént. Competens szájából hallám. Nos, zászlót adjatok hát az uttörők kezébe, mert harczuk dicsőséges, munkás leond. Nem éneket zengeni, vizsgáról referálni óhajtok. Még csak egyet. A tanárok igazságáról, érdeknélküliségükről.

Aludt a protekció; személy s rangkülönbség idegen fogalomnál vált a tanteremben. S ezt jó volt látni, kellemes érezni; most . . . annó 1899-dik esztendőben!

A vizsgálatok első napján jelen volt Erődy Béla főigazgató mint hivatalos kiküldöttje az államnak, másodnap dr. Homán János min. tanácsos, ugyancsak az állam részéről. Mindketten a legnagyobb meglepetésüket nyilvánítták.

Beszármoltam. Nem vitt érdek, önös ozél avagy haszon e sorok megírására, közlésére, de lelkes híve vagyok a női pályák e nemes reformációjának s lelkesedésem fokozódik most, midőn látom a tiszta mesgyét, melyen haladnak és eszme uttörői a mi kitünően vizsgázott diakkisasszonyaink!

Tessék sorakozni zászlajok köré!!

Számmer Ilona.

mértéket, melyet a néppárt meg szabott; de a néppárt nem enged; nem pién, dolgozik addig, míg a kormány ebben a tekintetben is a néppárttal halad egy sávnyen. Programunkban van tovább felvéve a kis ipar, a kis ember támogatása. A kis embereket akarjuk segíteni; egyesíteni őket nagy hatalomná, melynek meglegyenek a maga jogai.

Az első gondolat, mely minket a képviselőházba való léptünkör elültött, az volt, hogy a kormányt megbuktatjuk. Meg voltunk győződve arról, hogy míg ez a kormány él, ez a kormány uralkodik, addig minden lépésünk meg van akasztva és a viszonyok jobbulásáról szó sem lehet. És belemertünk a félelmekek szinte meddőnek tetsző viadalba, harczoltunk örök erejével, szívünk teljes lelkesedésével együtt a többi párttal; kivettük a magunk nehé, sok verejtékkel járó részét a harcából. És a kabinet megbukott, vele együtt megbukott a korrupció, a politikai és szociális korrupció. Ez volt az első sugár, mely a jövő fényességéből a jelen sötét éjszakájába lévedt. Mert mi volt ennek a bukott kormánynak jelgége? Erőszak jog nélkül. Ma jog törvény és igazság a jelszó, de jól figyeljenek, keresztény elv, keresztény alap nélkül. Pedig nekünk ez kell, jog és törvény, igazság és szabadság keresztény alapon nyugodjék a keresztény országban. Éz az, amiért élünk és kérjük önöket, ne hagyjanak el minket. Nyujtsunk egymásnak kezünket és tegyünk fogadalmat, hogy ez a kézfogás erős és tartós lesz. Egyesüljön a küzdelemben az egész haza s tudják meg, hogy ha majdan kivivott eredményekre büszkén tekinthetünk vissza, akkor Vörösvárnak is lesz a diadalban része. A gyűlést megnyitom.

A nagy tetszéssel fogadott elnöki megnyitó után Mesziényi Pál ország. képviselő a néppárt feladatát körülbelül a következő nagyhatalú beszédben fejtegette:

Keresztény polgártársak! Azok után, amiket most hallottok, tulajdonképpen nem is kellene szólanom, mert nincs mit azokhoz a gyönyörű fejtegetésekhez hozzátennem. Én szívesen jöttem ki hozzátok, sőt kötelességemnek tartottam közöttemek megjelenni. Mit mondtam, nem tehetek azokhoz semmit, amiket hallottunk és így elfogom nektek mondani a néppárt keletkezésének történetét.

Hogyan keletkezett a néppárt? A liberális párt, mely harmincz esztendőn keresztül uralkodott az országban, a legtrubbaltul visszaélt helyzetével, a király bizalmával s dacára hosszú uralmának, mely alatt százszor és ezerszer nyílt alkalma valamit az ország boldogulása érdekében tenni, még sem tudott semmit sem felmutatni. Mert mi a feladata egy törvényhozásnak, egy kormánynak? Az, hogy a nép elégedett legyen. Hát elérte-e, megvalósította-e ez a kormány és törvényhozás ezt a célt? Nem. Semmit sem tett, sőt ez a többség, a parlamenti többség, éppen ellenkezőleg minden téren, de főleg pénzügyi téren olyan zavarokba sordult az országot, amelyből csak hosszú tők fűrészsága teremti meg a kivezető utat. Igen, de méltán félhettek attól, hogy ezt látva, felzudul ellenök a közvélemény és akkor bukásuk meg van pecsételve. Hát mit tettek, hogy bünös üzemüket elpálástolhassák, hogy az ország figyelmét magukról eltereljék? Összevesztették egymással a pártokat, egymás ellenségeivé tették az embereket, mindezeket pedig betetőzték az egyházpolitikai törvények megalkotásával. Mert, mint ők mondták, a házasság nem szétség, a szülőknél tilos gyermekeiket vallásos nevelésben részesíteni. Újságjaik révén aztán lázba hozták az egész országot, izgattak, terrorizáltak, úgy hogy aztán, sajnos, nagyon sok katolikus sikerült meggyeszesíteniük és az egész országot két nagy táborra szakasztották, megbontották az egységet s az egység-bontáson széthuzás, ellenségeskedés keletkezett.

Ekkor lépett fel egy ember, (Zajos felkiáltások Eljen Zichy Nándor!) igen, Zichy Nándor gróf és azt mondta, elérkezett annak ideje, itt pillanat, hogy zászlót ragadjunk, hogy egy új párt keletkezzék, mely az ősi jellegeből kivetkőzött országot a kereszténységbe visszavezesse. Nem törődött szükre mért idejével, óriási magánelfoglaltságával, nem korával. S a zászló alá, melyet az ő erős keze lobogtatott fennen, sietve gyűltek, sorakoztak mindenünneg és az igaz hazafiak követték Zichy Nándort. Sokan voltak és vannak olyanok, kiknek nem volt s nincs

bátorságuk erre; mert le vannak kötve; de lassan-lassan enged a jég és mind többen gyűlnek a zászló alá.

A mi programunkat már hallották; a vesztélyeket és pressziót mind elmondta Zichy János gróf s így azokkal én, fölött súlyos fejezetét alkotják a néppárt történetének, nem foglalkozom.

Még nagy feladatok állnak előttünk. Kevesen vagyunk még és nem váthattuk be eddig minden ígértünk. Mert a pártot még organizálni kell, e párta szükség van, mert vallás nélkül politika nincs, nem létezik, minden a vallásból hajt ki, minden a valláson alapszik. Legközelebről az a célunk, hogy a fővárosnak, az ország szívének szomszédságában szervezzünk ilyen nagy, hatalmas, gondolkodásu tömeget, mint a milyent most itt látok magam előtt. De ezzel korántsem lehet megelégednünk; arra kell törekednünk, hogy általános jólétet teremtsünk. Ed-dig erről szó sem lehetett, mert a kedvezések politikája uralkodott, kedveztek mindennek, a nagytőkének és a nagy vállalkozásoknak, csak a szegény népnek nem. Hogy ez az általános jólét meg legyen arra számos eszköz áll rendelkezésünkre, első sorban a keresztény fogyasztási és hitelszövetkezetek, melyekről majd utódom fog önöknek szólni.

Bizunk mindannyian az istenben; az ő támogatásában bízva, reménykedve lobogtassuk a zászlót. Ne hagyják el soha. Mindenkinék, aki a jó hazafi nevére számot tart, kötelessége e zászlóhoz állani. Isten áldása önökre.

Robitsek Ferencz dr. ezután a keresztény társadalomról, Bonitz Ferencz pedig a ker. sajtóról beszéltek nagy hatással.

A gyűlést Zichy János gróf beszéde fejezte be, melyben kitartásra és a néppárt elveinek bátor megvallására buzdította hallgatóit.

## ÜJDONSÁGOK.

### Ötvenéves áldozári jubileum.

Nagy-Hantos, 1899. jun 3.

Folyó hó 2-án vasárnap, nagy diszszal és még nagyobb szeretettel ünnepelték meg a nagyhantosi hívek szeretett lelkipásztoruk Lajos József cz. kanonok esperes plebános áldozárra szenteltetésének 50-ik évfordulóját, mely ünnep annál inkább is megható volt, mivel híveit immár 44 év óta vezeti az üdvösség utján!

Mint igazi, Jézus szíve szerinti papnak szerénysége nem akarta engedni ama jól kiérdemelt fényes ünnepelést, de a hívek szeretetén e szerény lelkipásztor törekvése hajótörést szenvedett. Fjúi szívük, áldozatra kész lelkük már előre készült erre a fényes ünnepre s filéleiket összegyűjtve e nagy nap emlékére egy értékes (260 frtos) arany kelyhet véve, ugyszólván kiesikarták szerény lelkipásztoruktól az ünnep fényes megtartását s a kelyh átadását a közösg részvétele mellett.

Délelőtt 10 órakor tartotta aranymiséjét az egész környék intelligenciája, s közösgének összes hívei jelenlétében, fehér ruhás lánykától környezve, kik a vidék papsága élén ünneplés processióval kísérték a plebánia laktól a templomba az ősz lelkipásztor.

Az ünneplés aranymisét a sárosdi, per-kátai, s a többi környékbéli paptársai segédletével végezte; Fetter Ferencz szerény plebános tartott remek, könnyekig megható szt. beszédet, melyben hűen esztelte az aranymisés érdemeit és hívei szeretetét.

A jubiláns is annyira erőt vett a meghatottság, hogy a szt. mise végén a benedictió utolsó szavait nem volt képes kiejteni, könnyekre fakadt és csendes zokogásba tört ki.

Szt. mise után ismét processióval a papsággal élén kísérték a hívek vissza a plebániába, a hol Miklovits István nagyloki kaszárna ékes üdvözlő beszéd kíséretében nyújtotta át az arany kelyhet, a hívek hálája és szeretete aján-dékát, a melynek talpázatában a 135 adakozó neve van megörökítve.

Utána, s különösen a hantosi hívek nevében Herder Károly főtanító üdvözlölte, majd az iskolás gyermekek nevében Sobor Imre mondott igen szívhez szóló, imában végződő üdvözlő beszédet.

Mindannyi beszédre meghatottan válaszolt az aranymisés, ki aztán dus lakomát adott ismert vendégszeretével.

Első felköszöntőt az aranymisés mondotta. Nagy hálával és végtelenül hódolattal emlékezett meg a Püspökről, a hívek főpásztoráról, magasztalta bölcs atyai kormányzását, a hitélet emelésére irányított lankadatlan fáradozását s Isten bőséges áldását kérte rája.

Az aranymisést felköszöntötték Pödör István ráczalmási esperes plebános, Vavró József sárosi, Fetter Ferencz sergelyesi plebánosok, Miklovits István nagyloki kasznár és Lajos Gyula, pécsmegyei ujmisés áldozár, az ünnepelt rokona.

— Kápolnaszentelés. Dr. Steiner Fülöp m. püspök e hó 3-án szentelte fel a sárkeszturi birtokán általa ujonnan épített kápolnát.

— Papnövendékek felvétele tartatott ma délelőtt 10 órakor a püspöki palotában a megyés püspök ur Ö Moltóság elnökle alatt a káptalan tagjai s a semináriumi előjárók jelenlétében. Előzetes orvosi vizsgálat s a bemutatott gimnásiumi bizonyítványok alapján felvették I. éves theologusoknak: Stermeczky Vincze, Pásztori József, Virág Benedek és Debreczeni Gyula pedig csak bejáró hittan-hallgatónak. A gimnázium VII. osztályára Héuey Gyula, VI.-ra Pével Nándor, V.-re Szabó Ferencz, László József, Potyondi Imre és Kudó N. A jelentkezők körülbelül 20-an voltak.

— Első szent mise. Jankovits Ferencz, veszpréme gyházmegyei áldozár, jövő vasárnap, július 9-én 10 órakor fogja a felsővárosi plebánia templomban első szent miséjét az Urnak bemutatni.

— Változások a ciszst rend kath. főgimnáziumánál. A helybeli ciszst. rend. kath. főgimnázium tanári karánál a jövő tanévre a következő változások állnak be: Kolonits Lipót kinevezett koppanyi plebános, Wolf Ágoston az egri, Nagy Vazul a bajai főgimnáziumokhoz, viszont Dr. Molnár Samu Bajáról, Erdőssy Bódog és Richter Mátyás Egerből a helybeli főgimnáziumhoz helyeztetett át.

— Jegyzőválasztások. E hó 3-án Gárdonyban és Velenczén jegyző választás volt, mely alkalommal Gárdonyban Zalka János megyei díjnok, Velenczén pedig Kovács István ottani segédjegyző választatott meg egyhangulag. Az így megüresedett segédjegyzői állást Kovács Géza szent-mihályi s. jegyző nyerte el.

— Tűz. Dinnyésen, a felsőörsi prépostság birtokán, dr. Singer Antal bérletén folyó hó 1-én délután 5-6 óra között leégett egy a belső majorból félóránnyira levő ugynevezett „gurgyi majori“ nádfedeles 25-30 öl hosszú magányos istálló. Mire a tüzet a majorban észrevették, már az egész tető lángban állt, s oltásról már csak azért sem lehetett volna szó, mert fecskendő nincs. Leégett az egész tető, az istállóban volt jászolok és egyéb felszerelések. Az épület biztosítva volt. A tüzet valószínűleg kőhór vándorlók okozták, akik e vidéken, a falvak elkerülésével, rendszeren a majorságokat lelik meg, s ezen épület magányosan állván, jó tanyát nyújtott nekik.

— Névmagyarosítás. Kiskoru Fuchs Kálmán székesfejérvári lakos nevét belügyminiszteri engedéllyel „Kálmán“-ra magyarosította.

— Hirtelen halál. Lengyel Pál nagylángi urodalmi csász e hó 2-án egyfismerőssével, Stern Károly soponyai lakossal Soponya felé ballagott. Utközben társának panaszkodott, hogy nagyon melege van és rosszul érzi magát. Egyszer csak elvágódott az uton, holtan. Szívszélhűdés ölte meg.

— Rablótámadás az országon. Sulák István suiri lakos a minap este nyugodtan ballagott Moórról hazafelé, midőn Moór és Veleg között az ugynevezett „Remete“ hegynél egy legény megtámadta. A gonosz szándék ismeretlen a kezében levő kocsilöccsel agyba-főbe verte s az ütések alatt összerokadt öreg embertől a zsebében levő 50 krajczárt elrabolta.

A csendőrségnek pár nap mulva sikerült a gonosztévőt Végh János velegi illetőségű többször büntetett csavargó személyében letartóztatni, ki tettét a vallatás alatt be is ismerte. A rablott pár hatost pálinkára költötte s az üres pálinkás üveget a támadásnál használt löccsel együtt meg is találta a szomszédos timári erdőben, hol azokat Végh egy bokor alá elrejtette. Az elvetemedett zsávyant átszolgáltatták a moóri járásbírósnak.

— Köszönet. A boldogok hónapja költözött kedves fiam megrendítő távozásán barátai, főlegbvalói, tisztársai és ismerősei részéről a megilletődésnek és részvételnek oly sok jóleső jelét láttam, hogy kedves kötelességemnek ismerem magam és családom nevében hálás szívvel eredő köszönetet mondani. Jutalmazza meg mindnyájuk jószágos szívét a Mindenható! Székesfejérvár, 1899. július hó 4. óv. Geiger Domonkosné.

— Ítéletek. Geier János várpalotai születésű volt nagylángi urodalmi cselédét, hosszabb időn át folytatott gabonalapás miatt a székesfejérvári törvényszék 3 évi fegyházra — orgazdáját, Kovács József sárkeszturi lakost pedig 1 évi börtönrre ítélte. Ezen ítéletet a kir. tábla, valamint most a Kuria is megerősítette. A székesfejérvári törvényszék ugyancsak lopás miatt Kalmár Gábor urhidai legényt 6 hónapi börtönrre ítélte.

— Az éjjeli vendék. A napokban Diósdon öv. Gulszky Józsefné lakására este 10 óra tájban egy odaváló züllött alak, Trauger László bezörgött. Az asszony nem akarta beereszteni a gyanus látogatót, mire az az ajtót betörtte és az asszonyt aljas szándékkal megtámadta. Gulszkykné kétségbeesetten védelmezte magát miközben támadója összeverte. Valahogy mégis sikerült a bestiális támadó kezei közül kiszabadulnia és a nyitott ajtón át a töle nem messze lakó fiához menekült, hol a szenvedett ütések és izgatottság következtében ajultan esett össze. A gazember eközben elmenekült, de a csendőrök elfogták és bekisérték a vaáli járásbíróshoz.

— Rövid hírek. A múlt szombaton Nádasd-Ladányban Kujó István kovácslegénynek a műhelyben levő ládájából Grezovics András abai illetőségű köműves legény, ki a házbán dolgozott, 15 forintot ellopott. A károsult nyomban jelentést tett a csendőrségnek, mely most erőlyesen kutatja a tolvaj köművest. — E hó 2-án Steer Antal, szári lakos kocsisa Schuarcz János, pöltebergi születésű volt suszter-legény a rabizott két pejszikóval, a hozzátartozó fogattal és a gazdája szekrényéből kiemelt 17 forint készpénzzel odébb állott. A gaz lókött a csendőrség nyomozza. — Prauger Ferencz nádasd-ladányi lakos a múlt héten fölfogadta Bakó Ferencz jeni lakos kukoriczakupálásra. Szombaton este volt a fizetés ideje, mikor Prauger egy koronával kevesebbet akart adni, mint a menyit Bakó követelt. Ezen anynyira összetűztek, hogy a megrovíditett nap-szamos a szülmarku gazdát agyonütéssel fenyegette, ki csak úgy tudott a dühöngő embertől megszabadulni, hogy egy szerencsés pillanatban kingrott az ajtón s azt bezárta. Bakót aztán az összefutott szomszédok ártalmatlanná tették, minap pedig följelentették a székesfejérvári járásbírósnak.

## A nádor-utczai katasztrófa.

Mult számunkban már megemlékeztünk ama borzalmas tüzvészről, mely e hó 1-én a város egyik legvirágzóbb üzletét, a Reinitz Lipót-féle fűszer nagykereskedést elpusztította s melynek több emberélet is áldozatul esett. Most már részletesebben írhatunk az esetről, bár a hivatalos vizsgálat még nem ejtett meg s a munkások még egyre a törmelések eltávolításán igyekeznek.

— Szerencsétlen nap délutánján három óra után Tonnenberg Lajos tanonczot leküldték a bolt alatt levő pinczébe, hogy onnan két üveg áthert hozzon fel. A fiu az egyik, már megfőtött üveget elejtette s annak tartalma szétfolyt. Midőn a balesetet a raktárnoknak elmondta, az

azt parancsolta neki, hogy a szétömlött folyadékra homokot hintsen. A tanoncz ekkor ismét lement a pinczébe, hogy a parancsot teljesítse s a következő percekben, történt a robbanás. Valószínű, hogy gyútfával vagy más égő tárggyal közelítette meg a veszedelmes folyadékot, mely ezután elpöfölt.

Az explozió felvetette a pincze boltozatát s a föltötte levő bolt azonnal lángba borult. A bentlők egy része a pinczébe zuhant, a többiek pedig a kijáraton az udvar felé menekültek. Geiger Kálmán szolgabírósi inokot a robbanás ereje az utcára vetette, csakhamar kimászott a romok közül Reinitz Lipót, az üzlet tulajdonosa is. Mindkettőjüket az „Elite“ kávéháza vitték, hol Geiger egy félóra mulva kiszervezett, Reinitzot pedig később egy rokonának lakására szállították, hol súlyos sérülései daczára már annyira magához jött, hogy most már az orvosok bizonyosra veszik felgyógyulását. Wolff (Kelemen) Béla főreáliskolai tanár, valamint Krausz Jenő és Wagner Korai üzleti alkalmazottak könnyebb sérüléseket szenvedtek, Lezsetár Lajost, Kovács Pál fűszerkereskedő mindenését azonban erős agyrázkódás érte, mindazáltal már ő is veszeljen túl van.

Tonnenberg Lajos, az üzlet tanoncza, minden valószínűség szerint a pinczébe veszett. Éles-atyja, kinek Digen fűszerkereskedése van, tegnap délelőtt jött be Székesfejérvárra s egész nap ott járkált az épület romjai között, várva, mikor kerül elő szerencsétlen fiának holtteste. Nagy fájdalommal általában részvétet keltett.

Borzasztó halállal mult ki Reinitz szakácsnéja: öv. Péczi Lajosné Liptai Róza, ki csak az nap délelőtt foglalta el helyét. Asszonyát mentette ki a már égai kezdett épületből s midőn azt kivette, még egyszer visszament, hogy az emeleti konyhában levő ruháját kihozza. Vesztere tette, mert már nem tudott kimenekülni. Valószínűleg a konyha padlózatával zuhant le a mélységbe s ott veszett, talán porrá égett. . . . Éles anyja tegnap este jött be Várpalotáról s kétségbeesetten tördelte kezait a fekete romhalmaz fölött, mely egyetlen gyermekét, föntartóját temette el. Ugy vezettek el onnan a vizsgálathatatlan öregaszonyt.

A robbanás, mint említettük, öt perczel négy óra előtt történt. A tüzoltók csak egy-negyed ötkor érkeztek meg az első fecskendővel, mely késedelemnek oka ez általános zűrzavarban keresendő. Sankinek sem jutott eszébe, hogy telefonon értesítse őket s így csak akkor készülöttek fel, midőn személyesen vitték a vész-hírt a központi őrségre. Megfoghatatlannak látszik azonban, hogy a többi gép még egy fél óra mulva érkezett a tűz színhelyére.

A városi önkéntes tüzoltóság 4 géppel és 59 emberrel vett részt az oltásban. Csaknem teljes számban vonultak ki a vasuti tüzoltók Gódl Károly főparancsnokkal élükön, a Felmayer-gyáriak pedig Szelke Soma szakasparancsnokkal. A városi tüzoltóság 3 géppel a nádor-utca felől támadta a tüzet, a vasutiak és a Felmayer-gyárbeliek pedig a hátsó udvar és a bástya-utca felől fogták az oltáshoz, míg a katonai kirendeltség kordont vont a nevezett utcák körül.

Kezdetben kevés volt a víz de a hátsó helyiségek szűk volta és zsufoltága is felette megnehezítette a munkálatokat. Nagy felháborodást keltett Szelke Kristóf háztulajdonos viselkedése, ki házának a bástya-utca felől levő kapuját bezáratta, hogy a tüzoltók az udvaron levő vízhez hozzá ne férheszenek. Az e végből hozzáfördülő tüzoltókat, később a csendőröket is durván elutasította. Végre egy tüzoltó néhány inasgyerekkel betörte a kaput s így aztán behatolhattak az udvarba.

Szerencsére közel volt a csatorna is, honnan a vasuti és a gyári tüzoltók tömlői bőven elláthaták vízzel a veszélyeztetett épületet. A Kitzreiber-féle czukorka gyárnak egyik ablakát kibontották így vezették be a vizet az udvarra. Erősen fecskendezték a szomszédos Szepelt féle ház tetejét is, hol Lichneckert Antai puskaporraktárát gyanították, ki az előtte való napon kapott ötven kiló robbantó puskaport. Ez azonban még a magazinbau volt, honnan idejében elszállították.

Annyszer megirtuk és annyszer tapasztalta már mindenki közrétünk bűnös részvételenségét a hasonló esetekről, hogy arról fölösleges megemlékezzünk. Talán még a telkekről is besereglettek a felsővárosiak, de csak azért, hogy a pusztulásban gyönyörködjenek. Annál nagyobb dicséréttel kell kiemelnünk a honvéd legénység működését. Nyolczvan honvéd segédkezett a mentésnél valamint az oltás körül és főképp nekik köszönhetik, hogy az udvar hátulso részében levő nagy áruaktár tartalmát teljesen sikerült megmenteni. Versenyt dolgozott a legénységgel Zakariás főhadnagy, ki vállán hordta ki a kávé, mazsolát és szilvát tartalmazó nehéz zsákokat a raktárból. Pedig ehhez sem kevés vitézség kellett. (Három honvéd egész éjszakán át ott maradt, tiz pedig a következő napon örködött a még folyton égő raktár körül.)

A rengeteg mennyiségű fűszeren kívül 3 hordó petróleumot és 3 hordó olajat és kocsi-kenőcsöt, valamint 26 üres petroleumos hordót gurítottak ki, a bástya-utczának egy távolabb eső szabad helyére. A mosó-konyhában volt 50 kilónyi benzint is idejében sikerült kimenteni, mely ha ott felrobban, bizony szerencsétlenséget okozott volna.

A boltból nyíló irodának egy mellékükejében levő nagy vasszekrényből is sikerült az ott elhelyezett nagyobb mennyiségű készpénzt és üzleti könyveket az egyéb értékpapirokkal együtt kihozni. A kisebb kézi pénztár és a másik Wertheim szekrény a robbanás pillanatában a pinczébe zuhant.

Nagy számu munkás dolgozik még a romok eltakarításán, a mi rendkívül nagy és nehéz munka lesz. Az egész épületömb egy óriási rom. A gerendák és a megrepesztett falrészek egyre hullanak s a lazábban álló részeket feszítő rudakkal döntögetik le, hogy a pince kiásásával foglalkozó embereket ne veszélyeztessék.

Ugy látszik a pinczenyílásokon s az irodablakon kicsapó lángok emésztették föl az emeleti folyosó, valamint a lépcsőház faréseit, s így gyulladt meg a tetőzet is. Az emelet udvar felől levő részében, hol Strasser Róza, az üzlettulajdonos nővére lakott, csupán a konyha egy része maradt épen, de ennek is elégett az egész berendezése. A lakószoba, valamint a Reinitz lakáshoz tartozó konyha és cselédszoba egészen elpusztult s a butorok porrá égtek. Ugyancsak mindene ott veszett Günsberger Krisztinának is, ki Strasser Rózával lakott. Az egész házból csupán a két utcai felső szobát kímélte meg a tűz. A lépcsőfölgéret beomlott és elpusztult a belső helyiségeknek még a padlózata is.

A négy részből álló pinczét, hol a felhalmozott szesz, cognac, rum, olaj, Hoffmann-csepp, áther, kénvirág, gyanta stb. készlet égése még egyre tart, a nyitva maradt felső bejárásokon megközelíteni nem lehet, mert a rettenetes bűz megfojtaná azt aki a behatolást megkísértené. Így csak a beomlott rész kiszabadítására törekednek.

A tüzőköt közül az oltásnál senki sem sérült meg, csupán ruhák pörköldtek össze. Csodálatos módon menekült meg Glancz Mór, sárszentmiklósi szatócs, ki a robbanáskor szintén az üzletben volt és a pinczébe zuhant. A tintás hordó cs. pja alatt levő kárméntöbe pottyant, a honnan feketére festett ábrázattal ugyan, de mégis épségben sikerült kímászni. Nem lehetetlen hogy a pinczébe omlott épület törmelékek eltakarításánál újabb meglepetésekben lesz részünk.

A ház a „Magyar Általános“, a raktár pedig a „Poncière“ biztosító társaságnál volt biztosítva ez utóbbi 50 ezer, összesen 48 ezer forintig. Tekintve, hogy az összeget úgy sem fogják teljesen kifizetni, az elégett áruk pedig sokkal nagyobb értéket képviseltek, a kár óriási. Hát még az elpusztult ember életet!

Geiger Kalmánt, az első áldozatot tegnap délután temették. Nagy közönség kísérte utolsó útjára a szerencsétlen fiatal embert; megjelent a temetésen a vármegye tisztikara is, élén az alispánnal. A koporsót s a halottas kocsi-

egészen ellepte a koszorúk sokasága. A gyászszertartást K. Horváth István belvárosi plebános végezte.

A ma délután folytatott vizsgálat alkalmával az üzleti alkalmazottak vallomásából kitűnt, hogy Tonnenberg Lajost a végzetes nap délutánján 1/2 órákor csakugyan átherért küldték a pinczébe. Midőn a fiu a mástélliteres üveget megtöltötte, a nagyobb üvegen visszamaradt, mintegy négy kilónyi áther véletlenül fölborult és midőn ezt az üzletben elmondta, a raktáros egy boltiszolgálóval ismét visszaküldte, hogy a szétömlött szeszre homokot szórjanak, a mi nyomban teljesítve lett.

Történt pedig mindez teljes két órával a robbanás előtt, melynek okát e szerint másképp megmagyarázni nem lehet, minthogy a szétfolyt áther a homokon keresztül, de részben már a behintés előtt is elpárolgott s az alacsony helyiségben szétterjedvén, áthatott a szomszédos pinczerekészbe, hol állandóan égett a lámpa és így következett be az explosió.

A romok eltakarításán serényen fáradoznak. Ma délután megtalálták a pinczébe zuhant Wertheim szekrényt, melyben az üzleti könyvek voltak elhelyezve. Ezeknek nagyrésze elégett, vagy összerongálódott, azonban a főkönyv, a napló és az előjegyzési könyv megbarbulva ugyan, de teljesen ép állapotban került elő.

Ugyanez időtájtában érkezett Várpalotáról a hír, hogy a szakácsné otthon van. Jósziú emezek adtak össze pár hatost és nyomban sürgönyöztek Várpalotára, hogy a hír valóságáról meggyőződést szerezhessenek. Ezideig azonban válasz nem érkezett és egyáltalában valószínűtlennek látszik, hogy az asszony, ha tényleg megmenekült, személyesen nem sietne édesanyja megnyugtására, ki egyre itt siránkozik a pinczében vesztett fiu atyjával.

Holnap délután már valószínűleg készen lesznek a pince kihányásával.

Este 6 óra.

Most találták meg a cselédszobával függélyes irányban levő harmadik pinczerekészben az egyik áldozatot. Hogy a fiu-e ez, vagy a szakácsné, azt csak az orvosi vizsgálat fogja kideríteni, mert a sárhoz hasonló tetemrészeket vakoló kanállal szedegetik ki a romok közül Bierbauer főorvos felügyelete mellett, egy edénybe.

A fiu apja, öcsese és a szakácsné édesanyja szivszagattatón sirnak a szörnyű munka mellett. Valószínű, hogy a szakácsné hullájának maradványai ezek.

## KÖZGAZDASÁG.

\* A budapesti kertészeti tanintézetbe ezental csupán oly ifjak vehetők fel, kik a közép vagy polgári iskola IV. osztályának sikeres elvégzésén kívül azt is beigazolják, hogy valamely rendezett és képezett kertész vagy fökertész vezetése alatt álló kertészetben legalább két évet, mint kertészgyakornokot töltöttek; ez idő alatt a kertészeti foglalkozáshoz minden megkívántató előszeretettel és képességet tanúsítottak. A pályázóknak a kertészet gyakorlati terére való utasítása által kívánják ugyanis megakadályozni oly ifjaknak a pályára való tudulását, kik a kertészetről tiszta fogalommal nem birva, kedv és hajlam nélkül küzdi át magukat az évfolyamokon, elfoglalva hivatottabbaktól a képzettséghez vezető utat. Sajnos, hogy hazánkban csekély az ily kertészetek száma és a létezők közül is csupán egyeseket vezetik képzett fökertészek és még gyérebbek az olyan kertési telepek, melyek a kertészet minden ágának művelésére kiterjednek s különösen pedig, melyek kertésztanulókat kiképezés céljából elfogadnak. A földművelésügyi miniszter e hiányon lehetőség szerint segíteni kívánván, az állami kertészetek közül kijelölte a kolozsmonostori gazd. tanintézet kertészetét ily előkészítő kertészetül. A nem állami tulajdonban levő kertészetek birtokosai közül pedig József

főherczeg engedte meg, hogy alcsuthi kertészetében ily ifjak a gyakorlati évekre fölvétesse. Természetes azonban, hogy az itt fel nem emlitett és szintén szakképzett fökertész vezetése alatt álló többi állami és magánkertészetekben, gyakorlati foglalkozásban eltöltött idő, illetve az ezen kertészetek vezetői részéről kiállított bizonyítvány, a tanintézetben való fölvételre szintén megfelelő hatálylyal bír. Az alcsuthi kertészetbe felvett kertészgyakornokok lakás és ruházatban kívül teljes ellátást, a jelzett állami tanintézet kertészetekbe felvett tanulók viszont lakáson kívül 60 (hatvan) kr. napibéren részesülnek. A felvétel iránti folyamodványok felszerelve keresztlevel, iskolai bizonyítvány, valamint a szülői, illetve gyámi beleegyezést tartalmazó okirattal, közvetlenül a földművelésügyi miniszterhez vagy jelzett tanintézet igazgatóságához, illetve a főherczegi uradalmi központi igazgatósághoz nyújtandók be

Felölös szerkesztő: Chay Antal.

Ad. 2982/tk. 99. szhoz.

## Póthirdetmény.

A székesfehérvári kir. törvényszék, mint tkvi hatóság közhírré teszi, miszerint a székesfehérvári egyházmegyei kegyes alapítványok pénztára végrehajtatonak Fröschl Károly és neje Ujcz Anna végrehajtást szenvedő elleni 2091 frt s jár. iránti végrehajtási ügyében 1896/899. sz. a kibocsátott árverési hirdetményben a székesfehérvári 591. sz. betétben A + 1. sorsz. és 29703. hrsz. a foglalt lakház s udvarra 1650 frtban ugyanottani + 3. sorsz. és 10105. hrsz. a foglalt rétérre 312 frtban, továbbá a székesfehérvári 437. sz. betétben A + 1. sorsz. 7225. hrsz. a foglalt szántóra 766 frtban és ugyanott + 2. sorsz. és 7435/2. hrsz. a foglalt szántóra 519 frt kikiáltási árban 1899. évi július hó 17. napjának d. e. 9 órájára kitűzött árverés az 1881. LX. tcz. 167. §-a alapján Ped és Lövinger cég végrehajtató érdekében is 75 frt töké követelése s járulékai kielégítése végett megtartatni fog.

Székesfehérvárott, 1899. évi április 14.

A kir. tszék tkvi hatósága.

226. 1-1

Kovács,  
kir. tszéki bíró.

4283. sz./tk: 899.

## Árverési hirdetményi kivonat.

A sz.-fehérvári kir. törvényszék mint telek-könyvi hatóság közhírré teszi, hogy a sz.-fehérvári egyházmegyei kegyes alapítványok pénztára végrehajtatonak Hunyady György s neje végrehajtást szenvedő elleni 420 frt. tökékövetelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében a sz.-fehérvári kir. törvényszék (a sz.-fehérvári kir. járásbíró) területén levő s Sz.-fehérvár sz. r. városban fekvő s a sz.-fehérvári 2965. sz. betétben + 1 sorsz. alatt foglalt lakházra az árverést 2520 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan 1899. évi július hó 31-ik napján d. e. 9 órákor ezen kir. törvényszék tkvi hatóságának hivatalos helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezni szándékozik tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 225 frtot bánatpénz fejében készpénzben, vagy az 1881. LX t. cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában, kijelölt övadékképes értékpapíroban a kikiáltott kezéhez letenni, avagy az 1881. LX t. cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Sz.-fehérvárott, 1899. évi május hó 9-én.

A kir. törvényszék tkvi hatósága.

227. 1-1

Kovács,  
kir. tszéki bíró.